

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Українська медична стоматологічна академія
Жешувський університет (Республіка Польща)

Гуманітарно-технічна академія
(м. Бельсько-Бяла, Республіка Польща)

Білоруський державний медичний університет
Національна медична академія післядипломної освіти
імені П.Л. Шупика

Львівський національний університет
імені Івана Франка

Харківський національний медичний університет
Льотна академія

Національного авіаційного університету
(м. Кропивницький)

ЗБІРНИК СТАТЕЙ

IV Міжнародної науково-практичної конференції

«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЛІНГВІСТИКИ,
ПРОФЕСІЙНОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ,
ПСИХОЛОГІЇ І ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ»

7-8 листопада 2019 року

Полтава
2019

Збірник статей
IV Міжнародної науково-практичної
конференції

**«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЛІНГВІСТИКИ,
ПРОФЕСІЙНОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ,
ПСИХОЛОГІЇ І ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ»**

Полтава – 2019

ББК 74.58+81.2

УДК 378.6

Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи: збірник статей IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Полтава, 7-8 листопада 2019 р.). – Полтава : Вид-во “Астроя”, 2019. – 460 с.

У збірнику представлено статті вітчизняних і зарубіжних науковців, в яких висвітлюються різноманітні проблеми сучасної лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології та педагогіки вищої школи. Збірник рекомендовано науково-педагогічним працівникам, які працюють у закладах вищої освіти, аспірантам, докторантам, а також широкому колу читачів, які цікавляться проблемами університетської освіти.

Автори публікацій несуть відповідальність за дотримання авторського права, точність цитування, достовірність наведених фактологічних даних, граматичні та стилістичні помилки.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Ждан Вячеслав Миколайович	голова оргкомітету, ректор Української медичної стоматологічної академії, доктор медичних наук, професор
Дворник Валентин Миколайович	перший проректор УМСА, доктор медичних наук, професор
Кайдашев Ігор Петрович	проректор з наукової роботи УМСА, доктор медичних наук, професор
Беляєва Олена Миколаївна	кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри іноземних мов з латинською мовою та медичною термінологією УМСА, заступник голови оргкомітету
Liliya Morska	Doctor of Pedagogy, Professor, Professor of the Department of Foreign Languages for Science Faculties, Akademia Techniczno-Humanistyczna, Bielsko-Biala, Poland
Piotr T. Nowakowski	Associate Professor in Social Science, University of Rzeszów, Poland
Руденок Василь Васильевич	доктор медичних наук, професор, проректор по міжнародним зв'язкам, УО «Белорусский государственный медицинский университет», г. Минск, Республика Беларусь
Круглик Наталія Анатоліївна	кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри латинського язика, УО «Белорусский государственный медицинский университет», г. Минск, Республика Беларусь
Цисык Андрей Зиновьевич	кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри латинського язика, УО «Белорусский государственный медицинский университет», г. Минск, Республика Беларусь
Уваркіна Олена Василівна	доктор філософських наук, професор, професор кафедри педагогіки, психології, медичного та фармацевтичного права, Національна медична академія післядипломної освіти імені П.Л. Шупика, м. Київ
Скрипнікова Таїса Петрівна	Заслужений лікар України, кандидат медичних наук, професор, професор кафедри післядипломної освіти лікарів-стоматологів УМСА
Плачинда Тетяна Степанівна	доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри професійної педагогіки та соціально-гуманітарних наук, Льотна академія Національного авіаційного університету, м. Кропивницький
Дерев'янченко Володимирівна	Наталія кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри латинської мови та медичної термінології, Харківський національний медичний університет
Лисанець Юлія Валеріївна	кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов з латинською мовою та медичною термінологією УМСА

корекція для висвітлення оптимальних шляхів вирішення поставлених завдань, що сприятиме подальшому розвитку усвідомленої самостійної діяльності студентів при вивченні іноземної мови за професійним спрямуванням.

Самостійна робота при вивченні іноземної мови за професійним спрямуванням під керівництвом викладача передбачає вироблення загальнонавчальних умінь і навичок, які зорієнтовані на розвиток у студентів творчого мислення, усвідомленої потреби у здійсненні самостійної діяльності, засвоєння лінгвістичних теоретичних відомостей, формування наукових поглядів на мовні явища, вільне володіння іноземною мовою за професійним спрямуванням як засобом спілкування; формування професійних умінь і навичок через систему професійно-зорієнтованих завдань.

Перспективними у подальшому дослідженні можуть бути питання щодо виникнення труднощів та шляхи їх подолання в організації самостійної роботи при вивченні іноземної мови за професійним спрямуванням у медичних закладах вищої освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Буряк В. Керування самостійною роботою студентів / Володимир Буряк // Вища школа. – 2001. – № 4-5. – С. 48-52.
2. Грабовська Т. Формування позитивної мотивації діяльності особистості / Т. Грабовська, О. Киричук // Рідна школа. – 2002. – № 4. – С.12-14.
3. Луценко В.В. Організація самостійної роботи студентів в умовах особистісно-орієнтованого навчання: автореф. дис. ... канд. пед. наук.: (13.00.04 – теорія і методика професійної освіти) / Луценко Вікторія Вікторівна; Харк. держ. пед. унів. ім. Г.С. Сковороди. – Харків, 2002. – 24 с.
4. Русалкіна Л. Комунікативно-діяльнісний підхід як невід'ємний складник іншомовної підготовки майбутніх лікарів / Л. Русалкіна // Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи. – 2017. – Вип. 2. – С. 70-75.
5. Шайдур І. Психолого-педагогічні аспекти організації самостійної роботи студентів // Рідна школа. – 2000. – №1. – С.54-55.

УДК 54 : 615.011 : 378.016

Таран С.Г., Перехода Л.О., Таран К.А., Сич І.А.
Національний фармацевтичний університет, м. Харків
ІНТЕГРАЦІЯ ЗНАНЬ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
У ГАЛУЗІ ФАРМАЦІЇ НА ПРИКЛАДІ ВИКЛАДАННЯ
ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ХІМІЇ

Стаття присвячена проблемам інтеграції наук в сучасному освітньому просторі вищої школи. На прикладі оновленої навчальної програми з фармацевтичної хімії, рекомендованої для фармацевтичних факультетів університетів України, аргументовано сучасну тенденцію синергізму навчальних дисциплін.

Ключові слова: інтеграція наук, фармацевтична хімія, вища освіта.

Статья посвящена проблемам интеграции наук в современном образовательном пространстве высшей школы. На примере обновленной учебной программы по фармацевтической химии, рекомендованной для фармацевтических факультетов университетов Украины, аргументирована современная тенденция синергизма учебных дисциплин.

Ключевые слова: интеграция наук, фармацевтическая химия, высшее образование.

The article is devoted to the problems of integrating sciences in the modern educational space of higher education. Using the example of the updated program in

Pharmaceutical Chemistry recommended for the Pharmaceutical faculties of Ukrainian universities, the current trend of synergy of academic disciplines is argued.

Keywords: *integration of sciences, pharmaceutical chemistry, higher education.*

Сучасне життя ставить перед людиною все більше складних завдань, що потребують невідкладного вирішення. І дуже часто для розв'язання цих завдань необхідні комплексні зусилля фахівців різного профілю. На жаль, не завжди механічне поєднання в одній команді розумних людей різних професій гарантує швидкий результат, тому що фахівцю, націленому на здійснення своєї професійної діяльності в певному руслі, буває важко охопити проблему в цілому та вирішити її оптимальним шляхом. Таким чином, еволюційні процеси в нашому житті об'єктивно створюють ситуації, коли вузькопрофільні галузі знань модифікуються не лише за рахунок поглиблення, а й шляхом синергізму, включаючи до сфери своїх інтересів елементи тих чи інших суміжних, а інколи і досить віддалених наук [9, с. 33-35]. З філософської точки зору це – невідворотна об'єктивність, яка детермінована єдністю законів природи. Сьогодні вже можна навести багато прикладів злиття природничих, технічних, суспільних наук, внаслідок чого відкрилися широкі цивілізаційні перспективи для розвитку людства [7, с. 1-39]. До таких, відносно нових наукових галузей належать біоніка [6, с. 1-125], нутрігенетика [4, с. 69-89], синтетична біологія [3, с. 9-12] та ін.

Розвиток інтеграції в науці потребує відповідно до цього певних змін в процесі пізнання [5, с. 5-21, 10, с. 7-8]. Тобто, при підготовці сучасних фахівців в навчальних планах і програмах потрібно обов'язково відкликатися на вимоги часу та враховувати і налагоджувати міждисциплінарні зв'язки [5, с. 5-21, 8, с. 4].

Однією з важливих професійно-орієнтованих дисциплін в навчальних планах підготовки фахівців фармації є фармацевтична хімія. Можна сміливо стверджувати, що ця дисципліна є базовою для всього комплексу професійно-орієнтованих дисциплін в навчальних закладах фармацевтичного профілю. Саме фармацевтична хімія формує фундаментальні уявлення про основний об'єкт професійної діяльності фармацевта - лікарську речовину, надаючи інформацію про її структуру, спосіб добування, фізичні, хімічні та фізико-хімічні властивості, які визначають характер фармакологічної дії, фармакотехнологічні характеристики, особливості застосування та зберігання. І раніше на всьому шляху свого існування фармацевтична хімія формувала як "вертикальні", так і "горизонтальні" зв'язки з суміжними дисциплінами. Так, вертикаль, яку вінчає фармацевтична хімія, складається з таких дисциплін, як неорганічна, органічна, аналітична, фізична та колоїдна, біологічна хімії, мікробіологія, фармакологія та ін. Погоризонталі вона тісно переплітається з іншими профільними дисциплінами: фармакогнозією, технологією ліків, клінічною фармацією тощо. Наприкінці минулого сторіччя фармацевтична хімія за рахунок синтезу останніх досягнень в галузях хімії, біології, інформаційних технологій піднялась на якісно новий рівень як наука. Досягнення молекулярної біології в напрямку розшифровки структури біологічних мішеней в живому організмі, з якими взаємодіє лікарська речовина (рецепторів), дозволили впровадити раціональні підходи до спрямованого пошуку біологічно активних речовин («Drugdesign») [1, с. 2002-2005, 2, с. 1031]. Цей аспект фармацевтичної хімії, зрозуміло, стосується науковців. Але ж і для практичної діяльності в сфері забезпечення населення ліками фармацевт все більше потребує поглиблених знань щодо фізико-хімічних основ дії речовин на організм людини. Тобто, для забезпечення оптимальної консультативної допомоги хворим, фармацевт

повинен добре розуміти процеси фармакокінетики і фармакодинаміки кожного лікарського засобу. Отже перед педагогічними колективами вищих фармацевтичних закладів України повстала задача суттєвої модернізації навчальної програми з фармацевтичної хімії. Результатом сумісної роботи фахівців профільних вишів стала нова навчальна програма, затверджена у червні 2018 року [11, с. 1-48]. Кардинальна відмінність цієї програми полягає в зміні її структури, яка раніше традиційно була побудована за принципом спорідненості хімічних структур лікарських речовин, а тепер - відповідно до фармакологічної класифікації. Значних змін зазнав і зміст дисципліни, який тепер включає такі важливі аспекти як механізм дії ліків на молекулярному рівні та шляхи їх біотрансформації в організмі людини; зв'язок між структурою та біологічною активністю лікарської речовини, а також основні принципи сучасного підходу до створення нових лікарських засобів [2, с. 1031]. Таким чином, загальна частина фармацевтичної хімії поповнилася такими темами:

-вплив фізико-хімічних властивостей лікарських препаратів (гідрофільність, ліпофільність, рН-середовища та ін.) на процеси їх всмоктування та розподілу в органах і тканинах людини; перетворення ліків в організмі – метаболізм та методи його дослідження;

-фізико-хімічні основи механізму дії лікарських засобів та зв'язок між їх хімічною будовою і фармакологічною дією.

При розгляданні окремих груп лікарських засобів навчальний матеріал поданий за наступним алгоритмом:

- загальна характеристика фармакологічної групи;
- структура окремих представників цієї групи, їх номенклатура;
- способи добування;
- фізико-хімічні властивості;
- біотрансформація в організмі;
- зв'язок «структура-дія»;
- методи контролю якості;
- застосування в медицині;
- хімічні і фармакологічні несумісності;
- умови зберігання.

Звісно, деякі з наведених вище питань розглядаються в курсах медико-біологічних дисциплін, але лише в курсі фармацевтичної хімії передбачено висвітлення цих питань мовою хімічних формул і реакцій, що підіймає процес пізнання відповідних процесів на якісно вищій рівень. Перший досвід упровадження нової навчальної програми з фармацевтичної хімії свідчить, що оновлена дисципліна збільшує зацікавленість студентів в процесі навчання і спонукає до більш продуктивної роботи. Як результат, обґрунтовано очікується, що фахівці в галузі фармації, озброєні збагаченими знаннями з фармацевтичної хімії, зможуть виконувати свої професійні обов'язки відповідно до вимог сучасності та збережуть конкурентоспроможність на ринку праці протягом життя.

Таким чином, приклад реформації навчальної дисципліни «Фармацевтична хімія» шляхом більш глибокого синтезу знань з науками медико-біологічного профілю є закономірним процесом, який ілюструє домінуючу світову тенденцію інтеграції наук.

ЛІТЕРАТУРА

1. Antibody informatics for drug discovery/ H. Shirai, C. Prades, R. Vita [et al.] //Biochimica et Biophysica Acta. —2004. — N1844 (11). —P. 2002–2015.

2. Azevedo W. F. Computational methods for calculation of ligand-binding affinity / Azevedo W. F., Dias R. // *Current Drug Targets*. — 2008. — N 9 (12)—P. 1031.
3. Ferry Michael S. Synthetic biology approaches to biofuel production / Michael S Ferry, Jeff Hasty, Natalie A Cookson // *Biofuels*.—2012. — N3. — P. 9—12.
4. Nutrigenetics and nutrigenomics: viewpoints on the current status and applications in nutrition research and practice / Michael Fenech, Ahmed El-Sohemy, Leah Cahill [et al.] // *Journal of Nutrigenetics and Nutrigenomics*.— V. 4 — 2011 —N 1. — P. 69—89.
5. Андрущенко В.П. Освіта в пошуку нових стратегій мислення / В.П. Андрущенко // *Вища освіта України*. — 2003. — № 2. — С. 5—21.
6. Бурень В. М. Биология и нанотехнология. Материалы для современной и будущей бионики / В. М. Бурень, О. В. Бурень. — М.: Феникс, 2006. — 125 с.
7. Гризун Л. Е. Дидактичні основи проектування модульної структури навчальної дисципліни на засадах інтеграції наукових знань : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук : спец. 13.00.04 „Теорія та методика професійної освіти” / Л. Е. Гризун. — Харків, 2009. — 39 с.
8. Кремень В. Г. Освіта в структурі цивілізаційних змін / В. Г. Кремень // *Освіта*. — 2010. — № 47—48 (5430—5431). — С.4.
9. Лутай В. С. Розробка сучасної філософії освіти на засадах синергетики / В. С. Лутай // *Вища освіта України*. — 2009. — №1. — С. 33—35.
10. Межпредметная интеграция химических дисциплин в медицинском вузе/ Т.Н. Литвинова, И.М.Быков, Н.К. Волкова // *Современные проблемы науки и образования*. — 2009. — № 2.— С. 7—8.
11. Фармацевтична хімія. Примірні програми навчальної дисципліни підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти кваліфікації освітньої «Магістр фармації» / [Р. Б. Лесик, В.А. Георгіянц, Л. О. Перехода та ін.] — К., 2018. — 48 с.

УДК 811.124'373

Тихонова Л.М.

Ульяновский государственный университет
АСПЕКТЫ ЛИНГВОКУЛЬТУРОЛОГИИ И АНТРОПОЛОГИИ
ЦВЕТОВОГО СИМВОЛА ВЕРНОСТИ, ПОСТОЯНСТВА И
РАСПОЛОЖЕНИЯ

Культурная антропология занимается вопросами культуры человека вообще и вопросами культуры одежды, в частности. Синий цвет у многих народов символизирует небо и вечность. Он также может символизировать доброту, постоянство, расположение, а в геральдике обозначает целомудрие, честность, добрую славу и верность. «Голубая кровь» говорит о благородном происхождении; англичане называют истинного протестанта «синим». Синий цвет в психологии на протяжении веков считается цветом, приносящим удачу. В одежде преподавателя преобладает синий цвет. Каков же он, преподаватель?

Ключевые слова: культурная антропология, синий цвет, символ.

Cultural anthropology deals with human culture in General and the culture of clothing, in particular. In many cultures the blue color symbolizes heaven and eternity. It can also symbolize the kindness, constancy, the location, and in Heraldry indicates innocence, honesty, loyalty and glory. "Blue blood" says about a noble origin; the British referred to as the true Protestant "blue". The blue color in psychology is considered for centuries a color that brings good luck. Teacher's clothes is blue. What is he, the teacher?

Keywords: cultural anthropology, the color blue, a symbol.

**Умело подобранная гамма цветов способна
 благотворнее воздействовать на нервную систему,
 чем иные микстуры.**

В. М. Бехтерев